

Sygn. akt IV CZ 13/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku H. M.
przy uczestnictwie A. D. i M. N.
o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 kwietnia 2014 r.,
zażalenia wnioskodawczyni
na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 11 kwietnia 2013 r.,

uchyla punkt II zaskarżonego postanowienia.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2013 r. oddalił wniosek H. M. o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia z dnia 8 września 2011 r., oddalającego apelację uczestniczki A. D. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 19 kwietnia 2011 r. w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po L. M. i J. M., oraz odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczyni H.M. na wskazane postanowienie.

Sąd Okręgowy stwierdził, że H. M. nie przedstawiła żadnych okoliczności uzasadniających przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Jej twierdzenie, że nie zrozumiała pouczenia dotyczącego terminu do wniesienia skargi nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem czynność ta została dokonana przez Sąd drugiej instancji w sposób prawidłowy. Sąd wskazał, odwołując się do art. 124 § 3 i § 4 k.p.c., że zarówno wniosek z dnia 13 grudnia 2011 r. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wniesienia skargi kasacyjnej, jak i skarga kasacyjna z dnia 4 stycznia 2012 r. zostały wniesione przez skarżącą z uchybieniem ustawowych terminów. Oceniał, że w braku podstaw do przywrócenia terminu skarga kasacyjna, złożona przez H. M., jako spóźniona podlega odrzuceniu (art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Wnioskodawczyni, zastąpiona przez pełnomocnika, zaskarżyła zażaleniem postanowienie Sądu Okręgowego w części odrzucającej skargę kasacyjną, wnosząc o jego uchylenie. Ponadto na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. (nie wskazując przepisu odwoławczego, tj. art. 13 § 2 k.p.c.), wniosła o rozpoznanie postanowienia Sądu w zakresie oddalającym wniosek o przywrócenie terminu. Skarżąca zarzuciła błędne przypisanie jej winy w uchybieniu terminu, przytaczając okoliczności wskazujące na nieporadność wywołaną podeszłym wiekiem. Ponadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek z innych przyczyn jak wskazane przez skarżącą.

Badanie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej następuje kolejno w trzech samodzielnych fazach postępowania. Pierwsza obejmuje badanie braków formalnych wniosku w zakresie zachowania wymogów ogólnych pisma procesowego (art. 126, 128 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) oraz szczególnych wymagań, polegających na równoczesnym dokonaniu czynności procesowej, której wniosek dotyczy (art. 169 § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) i złożeniu go (w zakresie obejmującym postępowanie przed Sądem Najwyższym) przez podmiot mający w zdolność postulacyjną (art. 87¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Możliwe jest w niej podejmowanie czynności naprawczych, a niezpełnienie braków w określonym terminie albo niedopełnienie (gdy postępowanie naprawcze jest niedopuszczalne) skutkuje sankcją zwrotu wniosku, dokonywanego w formie zarządzenia przewodniczącego (art. 130 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 130 § 5 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Druga - dotyczy badania zachowania terminów z art. 169 § 1 i art. 169 § 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz dopuszczalności wniosku (art. 168 § 2, art. 168 § 4, art. 170 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) a następstwem naruszenia tych wymogów jest odrzucenie wniosku postanowieniem sądu (art. 171 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Dopiero na trzecim etapie sąd może przystąpić do oceny zasadności wniosku i odpowiednio przywrócić termin lub wniosek oddalić (art. 168 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 169 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej powinien być złożony w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny jego uchybienia, a równocześnie z wnioskiem strona powinna dokonać czynności procesowej, której przywrócenie terminu ma dotyczyć.

Sąd Okręgowy dokonał oceny zasadności wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, oznaczając go jako zawarty w przesyłce złożonej na poczcie w dniu 20 lutego 2013 r., ale zaniechał kontroli wstępnej i odniósł się do irrelevantnych dla jego rozpoznania czynności procesowych i terminów. Jak wynika z akt sprawy, wnioskodawczyni w dniu 4 stycznia 2012 r. wniosła skargę kasacyjną

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 8 września 2011 r., oddalającego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 19 kwietnia 2011 r. o stwierdzeniu nabyciu spadku po L. M. i J. M. Skarga kasacyjna została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 10 stycznia 2012 r., a zażalenie na to postanowienie oddalono postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r. Odpis tego postanowienia został doręczony w dniu 22 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy przyjął, w oparciu o wyjaśnienia wnioskodawczynie zawarte w kolejnym piśmie z dnia 22 lutego 2013 r., że pismo z dnia 20 lutego 2013 r. stanowi wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Pomiął jednak, że został on sporządzony osobiście przez stronę, zatem nie został zachowany wymóg ustawowej reprezentacji przewidziany w art. 87¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r., IV CZ 30/06, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CZ 82/13 - nie publ.). Sąd zaniechał również ustalenia daty rozpoczęcia biegu terminu wskazanego w art. 169 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Przeoczył także, że równoległe z wniesieniem wniosku nie została złożona kolejna skarga kasacyjna, pomimo że poprzednia, na skutek odrzucenia, utraciła przymiot aktualnej czynności procesowej i, jakkolwiek jako dokument postępowania nadal znajduje się w aktach sprawy, powinna być uznana za nieistniejącą. Oznacza to, że Sąd Okręgowy przedwcześnie i bezpodstawnie dokonał oceny zasadności wskazanego wniosku o przywrócenie terminu oraz dopuścił się uchybienia polegającego na odrzuceniu nieistniejącej skargi kasacyjnej wnioskodawczynie.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. pierwsze w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., postanowił jak wyżej.